

**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA**
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

KLASA: 391-35/24-01/2
URBROJ: 371-04-24-19
Zagreb, 8. ožujka 2024.

METODOLOGIJA UTVRĐIVANJA IZNOSA TARIFNIH STAVKI ZA JAVNU USLUGU OPSKRBE PLINOM I ZAJAMČENU OPSKRBU

- popratni dokument uz donošenje (nakon javnog savjetovanja) -

Opskrba plinom u obvezi javne usluge predstavlja mjeru zaštite krajnjih kupaca iz kategorije kućanstvo putem reguliranja uvjeta opskrbe plinom. Javna usluga opskrbe plinom, u skladu s odredbama Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, broj 18/18 i 23/20) (dalje: Zakon), obavlja se prema reguliranim uvjetima, pri čemu opskrbljivač u obvezi javne usluge isporučeni plin krajnjim kupcima naplaćuje primjenom važećih iznosa tarifnih stavki donesenima u skladu s Metodologijom utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu. Osim toga, Zakonom je propisana mjera zaštite krajnjih kupaca iz kategorije kućanstvo i kategorije poduzetništvo priključenih na distribucijski sustav putem prava na zajamčenu opskrbu, a način određivanja iznosa tarifnih stavki za zajamčenu opskrbu također propisuje Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu.

Regulatorni mehanizmi zaštite krajnjih kupaca koji koriste javnu uslugu, osim odredbama Zakona, propisani su i odredbama Općih uvjeta opskrbe plinom („Narodne novine“, broj 50/18, 88/19, 39/20, 100/21, 103/22 i 68/23).

Hrvatska energetska regulatorna agencija (dalje: HERA) je, u skladu sa Zakonom, u razdoblju od listopada do prosinca 2020. godine provela javni natječaj za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge za potrebe krajnjih kupaca kategorije kućanstvo, za razdoblje od 1. travnja 2021. do 30. rujna 2024. godine, za sva distribucijska područja u Republici Hrvatskoj. Na temelju provedenog natječaja, HERA je odlukama od 11. prosinca 2020. godine odredila opskrbljivače u obvezi javne usluge opskrbe plinom za 33 distribucijska područja u Republici Hrvatskoj, za razdoblje od 1. travnja 2021. do 30. rujna 2024. godine. Kao rezultat provedenog natječaja, javnu uslugu opskrbe plinom u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 1. travnja 2021. godine obavljalo je 14 opskrbljivača plinom, dok javnu uslugu opskrbe plinom u Republici Hrvatskoj trenutno obavlja 11 opskrbljivača plinom, a radi trajnog oduzimanja dozvole za opskrbu plinom tijekom 2022. godine trima energetskim subjektima.

Isto tako, HERA je na temelju javnog natječaja i u skladu s odredbama Zakona, za zajamčenog opskrbljivača plinom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 10. ožujka 2022. do 30. rujna 2024. odredila energetski subjekt HEP-PLIN d.o.o.

HERA na temelju javnog natječaja odlukom određuje opskrbljivača u obvezi javne usluge, ovisno o distribucijskim područjima na teritoriju Republike Hrvatske. Opskrbljivač u obvezi javne usluge određuje se na razdoblje od tri plinske godine, a javni natječaj HERA provodi uz primjenu kriterija

najnižeg troška opskrbe plinom opskrbljivača u obvezi javne usluge koji se propisuje Metodologijom utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu.

Zajamčeni opskrbljivač određuje se, također, na razdoblje od tri plinske godine, na temelju javnog natječaja kojeg provodi HERA.

Uvjete provedbe natječaja, kao i detaljne kriterije za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge i zajamčenog opskrbljivača HERA propisuje natječajnom dokumentacijom, a u skladu s odredbama Zakona i Metodologije utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu.

S obzirom da 30. rujna 2024. ističe razdoblje na koje su određeni opskrbljivači u obvezi javne usluge, odnosno zajamčeni opskrbljivač plinom, **za razdoblje od 1. listopada 2024.** potrebno je provesti postupke javnih natječaja te prije toga prilagoditi način utvrđivanja elemenata krajnje cijene opskrbe plinom koji se propisuju Metodologijom utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu.

Naime, trenutno se odvija druga faza deregulacije čije je trajanje, prema propisanim odredbama Zakona i odredbama Metodologije, predviđeno od 1. travnja 2021. do 30. rujna 2024. godine ili kasnije. U skladu s rezultatima analize funkcioniranja tržišta plina u Republici Hrvatskoj koju, prema odredbama Zakona, svake treće godine provodi HERA, početak razdoblja treće faze deregulacije predviđen je po ispunjavanju zadanih mjerila, kao preduvjeta za deregulaciju tržišta plina, te predloženih mjera za poboljšanje funkcioniranja tržišta plina što bi zahtijevalo i eventualne izmjene Zakona.

Prema rezultatima zadnje analize tržišta plina koju je HERA provela u 2023. godini, na tržištu plina u Republici Hrvatskoj, uslijed energetske krize i ekstremnog rasta cijena plina na tržištima, te posljedičnih odluka i mjera koje su Vlada Republike Hrvatske i HERA poduzele s ciljem zaštite krajnjih kupaca i opstojnosti poslovanja energetskih subjekata na tržištu plina, zabilježena je stagnacija u pokazateljima razvoja, posebice na maloprodajnom tržištu plina. Kao jedan od osnovnih pokazatelja, uočava se relativno mali broj opskrbljivača koji nude plin krajnjim kupcima na nacionalnoj razini te vrlo niska stopa promjene opskrbljivača. Evidentiran pad stope promjene opskrbljivača rezultat je nepovjerenja krajnjih kupaca u kretanja na tržištu plina, kao i nižih reguliranih cijena plina od tržišnih, što je utjecalo na neatraktivnost za provođenjem promjena. Zbog relativno malog tržišta, koncentracija na maloprodajnom tržištu Republike Hrvatske je i dalje vrlo visoka (indikator CR3 i HHI), te je i dalje dominantno nekoliko „igrača“, što svakako predstavlja prepreku drugim opskrbljivačima da preuzmu veći dio tržišta i doprinose zdravoj konkurentnosti kojoj se teži. Regulacija, koja predstavlja zaštitu krajnjih kupca kategorije kućanstva od oscilacija na tržištu, pokazala se kao nužan mehanizam u vrijeme energetske krize. Slijedom svega navedenog zaključuje se da stanje pokazatelja razvoja tržišta plina u Republici Hrvatskoj trenutno ne ukazuje na spremnost za ulazak u daljnju, treću fazu deregulacije cijena plina.

Stoga se i u daljnjem trogodišnjem razdoblju, od 1. listopada 2024. do 30. rujna 2027., nastavlja postojeći, Zakonom propisani, model javne usluge opskrbe plinom.

S ciljem transparentnosti u provođenju daljnjih koraka, u nastavku se daje okvirni plan budućih aktivnosti HERA-e u pogledu javne usluge opskrbe plinom i zajamčene opskrbe:

- Javni natječaj za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge opskrbe plinom za razdoblje od 1. listopada 2024. do 30. rujna 2027. koji će se provoditi u dva koraka:
 - **1. korak** – ponuditelji dostavljaju svu propisanu dokumentaciju u dijelu osnova za isključenje, a koji uključuju tehničku, stručnu i financijsku kvalificiranost - **ožujak 2024.**

- **2. korak** – ponuditelji dostavljaju ponudu za osnovni kriterij (trošak opskrbe plinom) te jamstvo za ozbiljnost ponude - **travanj 2024.**
- donošenje odluka o odabiru opskrbljivača u obvezi javne usluge – **najkasnije do 26. travnja 2024.**
- Donošenje odluke o iznosu tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom za razdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2024. te za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2025. – **srpanj 2024.**

S ciljem razrade propisanog zakonskog okvira, na sjednici Upravnog vijeća HERA-e, održanoj 13. veljače 2024., utvrđen je Prijedlog Metodologije utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu (dalje: Prijedlog Metodologije). O Prijedlogu Metodologije provedeno je javno savjetovanje u razdoblju od 14. do 29. veljače 2024. godine. Tijekom trajanja javnog savjetovanja ukupno je 7 energetskih subjekata dalo primjedbe i prijedloge dorade Prijedloga Metodologije.

Rezultati javnog savjetovanja s prikazom primjedbi, komentara i prijedloga, kao i statusom svakih od njih (obrazloženo, prihvaćeno, nije prihvaćeno, djelomično prihvaćeno), prikazani su u dokumentu Rezultati javnog savjetovanja.

KRAJNJA CIJENA OPSKRBE PLINOM (JAVNA USLUGA)

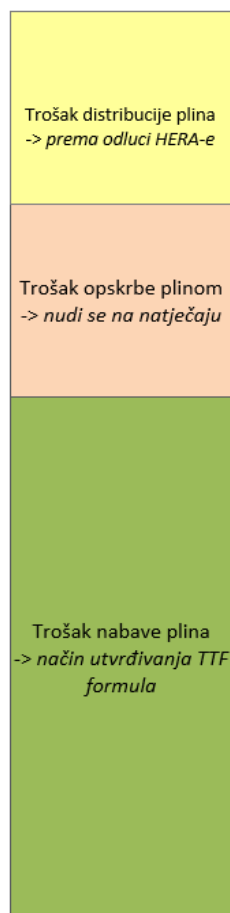
Metodologijom se određuje, između ostalog, struktura i način formiranja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom, odnosno krajnja cijena opskrbe plinom, te način, elementi i kriteriji za izračun pojedinih komponenti u strukturi krajnje cijene opskrbe plinom. Krajnja cijena opskrbe plinom prema Metodologiji sastoji se od tarifne stavke za isporučenu količinu plina T_{s1} i fiksne mjesečne naknade T_{s2} , odnosno sastoji se od troška nabave plina, troška distribucije i troška opskrbe plinom.

Trošak nabave plina odražava cijenu plina na referentnom plinskom tržištu (nizozemsko plinsko tržište TTF) i predstavlja veleprodajnu komponentu u strukturi krajnje cijene opskrbe plinom te se za svaku pojedinu regulacijsku godinu utvrđuje prema Metodologijom propisanoj formuli.

Trošak distribucije plinom namijenjen je pokrivanju troška naknade za korištenje distribucijskog sustava. Jedinični trošak distribucije plina sastoji se od iznosa tarifne stavke za distribuiranu količinu plina - T_{s1dis} i iznosa fiksne mjesečne naknade - T_{s2dis} koji su za svaki tarifni model utvrđeni za operatora distribucijskog sustava sukladno odluci o iznosu tarifnih stavki za distribuciju plina.

Trošak opskrbe plinom namijenjen je pokrivanju troškova poslovanja opskrbljivača u obvezi javne usluge te se određuje na temelju provedenog natječaja za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge, za svako distribucijsko područje, za razdoblje za koje je na natječaju odabran opskrbljivač u obvezi javne usluge.

U nastavku se daje prikaz strukture krajnje cijene opskrbe plinom prema Metodologiji koja se zadržava i u daljnjem razdoblju:

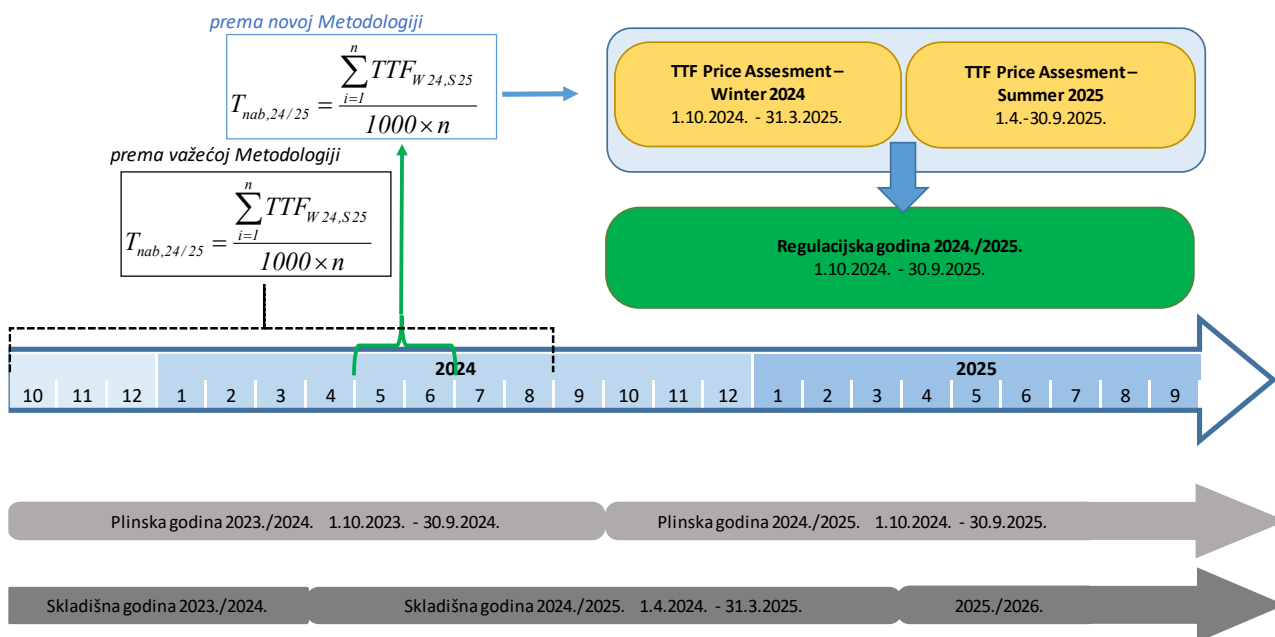

Slika 1. Shematski prikaz strukture krajnje cijene opskrbe plinom prema Metodologiji

Novom Metodologijom uvode se izmjene vezane uz utvrđivanje krajnje cijene opskrbe plinom za razdoblje od 1. listopada 2024. u odnosu na sadašnje razdoblje koje traje do 30. rujna 2024.:

Trošak nabave plina

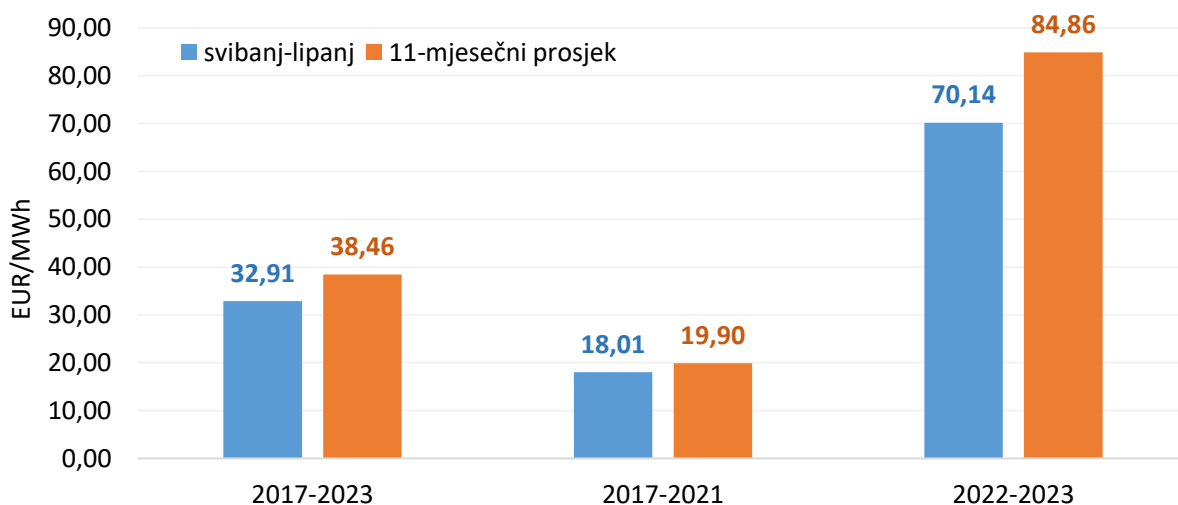
Trošak nabave plina, prema novoj Metodologiji, utvrđuje se na temelju cijena trgovanja sezonskim terminskim ugovorima (zima i ljeto) na referentnom europskom plinskom tržištu (TTF), **objavljenih tijekom svibnja i lipnja tekuće godine**, za isporuku plina u regulacijskoj godini t za koju se utvrđuje trošak nabave plina.

Slika 2. Shematski prikaz određivanja troška nabave plina za regulacijske godine

Ovim načinom, odnosno skraćivanjem razdoblja koje je referentno za utvrđivanje troška nabave plina, pridonosi se smanjenju rizika nabave plina od strane opskrbljivača u obvezi javne usluge na veleprodajnom tržištu, a imajući u vidu da će HERA planirati postupak javnog natječaja za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge za razdoblje od 1. listopada 2024. do 30. rujna 2027. provesti tijekom ožujka i travnja 2024. Naime, za pretpostaviti je da će opskrbljivači u obvezi javne usluge, tek nakon provođenja javnog natječaja i donošenja odluke o odabiru, sklapati ugovore o nabavi plina za potrebe opskrbe plinom krajnjih kupaca u obvezi javne usluge, pri čemu će imati opciju ugovaranja nabave plina na način istovjetan načinu utvrđivanja troška nabave plina prema novoj Metodologiji, odnosno prema kotacijama terminskih ugovora ostvarenima tijekom svibnja i lipnja.

Također, promatrajući povijesna kretanja cijena trgovanja sezonskim terminskim ugovorima (zima i ljeto) te uzimajući u obzir planirano provođenje javnog natječaja, proizlazi da su tijekom svibnja i lipnja cijene trgovanja navedenim proizvodima niže u odnosu na preostale mjeseci koji predstoje u preostalom razdoblju nakon planiranog provođenja javnog natječaja.

Slika 3. Pregled kretanja višegodišnjih prosjeka TTF sezonskih terminskih proizvoda

Trošak nabave plina i dalje će se utvrđivati zasebno za svaku regulacijsku godinu, odnosno razdoblje od 12 mjeseci, a koja je u daljnjem razdoblju od 1. listopada 2024. jednaka plinskoj godini, od 1. listopada tekuće kalendarske godine do 30. rujna iduće kalendarske godine.

Trošak opskrbe plinom

Trošak opskrbe plinom, kao osnovni kriterij za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge, će se prema novoj Metodologiji i dalje određivati na temelju provedenog natječaja za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge, za svako distribucijsko područje te za razdoblje za koje je na natječaju odabran opskrbljivač u obvezi javne usluge. Stoga će najniži iznos troška opskrbe plinom, na temelju kojeg će pojedini opskrbljivači biti odabran za opskrbljivača plinom u obvezi javne usluge, biti nepromjenjiv tijekom razdoblja od 1. listopada 2024. do 30. rujna 2027.

Naime, za svako distribucijsko područje će se, na javnom natječaju, odabrati onaj opskrbljivač u obvezi javne usluge koji će iskazati najniži iznos troška opskrbe plinom, uz uvjet da taj iznos bude jednak ili manji od iznosa najvišeg troška opskrbe plinom kojeg će, na temelju Metodologije, odrediti HERA i objaviti u natječajnoj dokumentaciji.

Također, kao dodatni dio troška opskrbe plinom, osim troškova korištenja plinske infrastrukture, troškova energije uravnoteženja i ostalih troškova u skladu s odredbama Pravila o organizaciji tržišta plina, propisuju se i troškovi u vezi sa obvezama uštede energije kroz sustav obveza energetske uštede propisanih Zakonom o energetske učinkovitosti.

S obzirom da je Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 57/22 i 88/22) i Odlukom Vlade RH o objavi uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 85/22) euro postao službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj na dan 1. siječnja 2023., brisane su odredbe Metodologije koje propisuju preračun HRK u EUR.

Isto tako brisane su i odredbe Metodologije koje propisuju primjenu koeficijenta za pretvorbu cijene plina iz gornje ogrjevnosti u donju ogrjevnost, a s obzirom na propisane izmjene načina obračuna i naplate isporučenog plina primjenom gornje ogrjevnosti.

KRAJNJA CIJENA ZAJAMČENE OPSKRBE

Metodologija također propisuje strukturu i način formiranja iznosa tarifnih stavki za zajamčenu opskrbu plinom, odnosno krajnju cijenu zajamčene opskrbe. Prema odredbama Metodologije krajnja cijena zajamčene opskrbe, za krajnje kupce koji imaju pravo na javnu uslugu opskrbe plinom, utvrđuju se za regulacijsku godinu i u iznosu jednakom krajnjoj cijeni opskrbe plinom za opskrbljivača u obvezi javne usluge na pojedinom distribucijskom području, dok se krajnja cijena zajamčene opskrbe za krajnje kupce koji nisu kućanstvo utvrđuje za svako tromjesečje tijekom kalendarske godine.

Krajnja cijena zajamčene opskrbe za krajnje kupce koji nisu kućanstvo sastoji se također od tarifne stavke za isporučenu količinu plina Ts1 i fiksne mjesečne naknade Ts2, odnosno sastoji se od troška nabave plina, troška distribucije i troška opskrbe plinom. Novom Metodologijom dodatno je propisano da je odluku o iznosu tarifnih stavki za zajamčenu opskrbu za krajnje kupce koji nisu kućanstvo za distribucijsko područje na kojem opskrbljuje krajnje kupce u okviru zajamčene opskrbe i prema strukturi krajnje cijene zajamčene opskrbe prema Prilogu 2. Metodologije, a koja se odnosi na prethodno tromjesečje, zajamčeni opskrbljivač dužan imati objavljenu i tijekom tekućeg tromjesečja.

Trošak nabave plina za zajamčenu opskrbu za krajnje kupce koji nisu kućanstvo odražava cijenu plina na referentnom plinskom tržištu TTF i predstavlja veleprodajnu komponentu u strukturi krajnje cijene zajamčene opskrbe te se utvrđuje za iduće tromjesečje prema Metodologijom propisanoj formuli. Prema odredbama nove Metodologije, trošak nabave plina za zajamčenu opskrbu i dalje će se utvrđivati prema cijenama terminskih ugovora „*TTF Price Assessment Quarter +1*“ za isporuku plina u idućem tromjesečju za koje se određuje krajnja cijena zajamčene opskrbe, objavljenih u pojedinom danu tijekom prva dva mjeseca tekućeg tromjesečja.

Trošak nabave plina za zajamčenu opskrbu dodatno se uvećava, a u ovisnosti od početka aktivacije zajamčene opskrbe, i to:

- za 10% za kalendarski mjesec u kojem je započelo pružanje zajamčene opskrbe,
- za 20% za kalendarski mjesec koji slijedi iza mjeseca u kojem je započelo pružanje zajamčene opskrbe,
- za 30% nakon isteka drugog kalendarskog mjeseca pružanja zajamčene opskrbe.

Trošak opskrbe plinom za zajamčenu opskrbu za krajnje kupce koji nisu kućanstvo određuje se kao prosjek iznosa troška opskrbe plinom određenih za sva distribucijska područja na temelju provedenog natječaja za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge.